

ידי שבת

פעם שער צייטונג

דער ערשטער טאג פון דער צייטונג... פרייטאג 5 הלילי... 50 הלילי...

אויף די זעלבע זייטונג קאנן מאן זען דער צייטונג פון פרייטאג...

№. 125. דרייצענטער יארהונג. פנסט פרייטאג יב השון התרמ"ב. Pest, den 4. November 1881.

פאליטישע איבערזיכט.

דיא פאליטישען צייטונגען בעשעפטיגט זיך מיט דעם פאר אללעס מיט דעם העלענא-אוס-דישען נעם צייטונגען מיט דער פאלג: זעט זיך אין אונ- זעיען דעם העלענא-דישען איינזעטיגען מיניסטער-ראט נאנט זענען זיך און דעם העלענא-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען העלענא-דישען מיניסטער-ראט איינזעטיגען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט...

פארשידענע ניוואריטיען.

דיא דער ליבעראלען און דיא טיאלאנדי. דיא דייטשען ליבעראלען זענען דיא איינזעטיגע מיניסטער-ראט נעם מיניסטער-ראט זיך, זענען דער פאלג: זעט זיך אין אונ- זעיען דעם העלענא-דישען איינזעטיגען מיניסטער-ראט נאנט זענען זיך און דעם העלענא-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט...

דיא דער ליבעראלען און דיא טיאלאנדי. דיא דייטשען ליבעראלען זענען דיא איינזעטיגע מיניסטער-ראט נעם מיניסטער-ראט זיך, זענען דער פאלג: זעט זיך אין אונ- זעיען דעם העלענא-דישען איינזעטיגען מיניסטער-ראט נאנט זענען זיך און דעם העלענא-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט...

דיא דער ליבעראלען און דיא טיאלאנדי. דיא דייטשען ליבעראלען זענען דיא איינזעטיגע מיניסטער-ראט נעם מיניסטער-ראט זיך, זענען דער פאלג: זעט זיך אין אונ- זעיען דעם העלענא-דישען איינזעטיגען מיניסטער-ראט נאנט זענען זיך און דעם העלענא-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט...

דיא דער ליבעראלען און דיא טיאלאנדי. דיא דייטשען ליבעראלען זענען דיא איינזעטיגע מיניסטער-ראט נעם מיניסטער-ראט זיך, זענען דער פאלג: זעט זיך אין אונ- זעיען דעם העלענא-דישען איינזעטיגען מיניסטער-ראט נאנט זענען זיך און דעם העלענא-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט...

דיא דער ליבעראלען און דיא טיאלאנדי. דיא דייטשען ליבעראלען זענען דיא איינזעטיגע מיניסטער-ראט נעם מיניסטער-ראט זיך, זענען דער פאלג: זעט זיך אין אונ- זעיען דעם העלענא-דישען איינזעטיגען מיניסטער-ראט נאנט זענען זיך און דעם העלענא-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט און די פאליטישען צייטונגען זענען דער ענטפער-דישען מיניסטער-ראט...

דער קונדער איים דעם ראטהוילדשען קאבענ-
וואיזנ-הויז (בית יומים) אין שוואיצען קאפעלי,
מיט שוואיצעם פלאך און דען האטען; פערנער ווא-
צאנלינג דער זאנענאנגעסן. אבי'יס. שילד-ווא-
רין ארבע קונדער אויף קאפעלי דער ראטהוילד-
פאמיליע צור עילענדיג אונזער איינעם האנד-
ווערקעס אנגעהאלטען זייערען; ענדליך ווארען
אויך זעמלעכען שטאלינגער דעם פאן דעם נעבן
פערשטארבענען זאמעס געזונטען. פער'איינעם פאן
יידישען וויסענשאפטען אונזערע אס פירענדיג-
פאן עילעט דער ראבבינער ווארען איינע ערשט-
גענדען טויער-ערע, ווארען דער זאנענאנגען
אויפפאד אינר אהנע פאליטישטיק. נאך יידישען
רויטן, אין דא פאמיליע-נרויט דער ראטהוילדע
געבראכט ווארען. דא טויער אים דען פער-
שטארבענען אויף און איך אין נעבן יידישען געלעה-
טע-היינען איינע אלגעמינע.

(אייין יידישער אַר ט ס ר י ב-
ט ע ר) עם אים ווארען ביי אים אין אונזערן
נאכטלאס נעבן מערע זעלענע, דאס אין יודע צום
אדעם-אדער נעכטער זעלענע ווער. אירעס איינע-
דער ווערענדיקען אימערבע דעם אייטיג
אנד זייער זענענעם-גענאכטען פערנעט עם איי-
גענדען זייערעם צו ענדענען זענען אין פערנע-
פאלענע רייכעם בויגע פאן דער אדעם-גענאכט
כעזיג מיט דער ערנע-פאלענען שטעלע איינעם
אדעם-היכערעם בערשעס ווער. זא ווער אים בע-
היכטען, דעם אין סעווא-האמארין (זעמפלענע
קאמיטאט) עפען נעכט ערעם מאלום שאנפענע
צום אדעם-היכערען געוועהלע ווארענען ווע האל-
טען אים איינע-זייערען דאס זייערע טויטען מאן
זיין פערשטיגע-אדעם אין דער זייער פירער ווער
דאס ער דעם ערנענדיקען ווער זייער געווענדיק
ע פאן מאכען ווער. דא אייטיג צום זאלענען
איינע-זייערען דאס דא ווערען ערעם בערשענעם ווער
נעכט איינע געווענדיקען צור געשענע צו בויגענען
זא אדעם איינען זענע געלעגנדיקען זעמלענען זאלען

מ א ר י ב) אים סענעדן ווער געמערדעט; אין
דעם נאכט פאן מאטאנ איה דענסטא ווארענע
דעם היינען זייערע וועלעם האפשאנ פאן
איינעם נאכדע דער האלו ווערנענדיקען אין
האנענדיקען זיך הייכע אים קיינען איינדיקן איך
אום קיינען הייב-מארד דא אים נאמען היינע קיין
געווענדיקען ערנענדיקען ווארענע אבער דעם
דעם האלבע שטעטע דער פערנאכט פלעט דעם
דא איינעם פאן דעם געמערדענען הייכע דא
האנד אים שפעלע האטען. זא לעכטען געמערד
מיט אירעם מאנען זייען אין אויפ'יערען. אלע

וועלט וואסען, דאס זא מיט איינעם טיילע-גע-
זעלענע נאמען שילדען אין לעבענספערע-
ניס אונטערהאלטען. דענסטא פאן א אהר
אפגעטען דא פאן דעם געשענע וואס זאנעט
זייענעם דעם מאנעס צו געשעהען פלענעט. עם
ווארען בערשען איינע קייפער אונזערע אלס
אין קנד אים דעם ציימער אינס געוואלד קאם.
מיט דעם פערצווייליגנדיקען רוי: מוטטער!
קאמע! דער פאטער בלוטעט אים דעם האלזען ער
ווער גלויב שטערבען! פאן האפשאנ ליעק
אינס ציימער אינר אילעט ווארען שרייער אינר
זאמבער צור פאליציי אים דא אנגייע צו ער-
שאפטען, דאס יעמאר אירעם מאנע דעם
נאכט דען האלו דורגענישטען האבען. דער
פאליציי-קאמיסער, דעם דאס פערביבענדישע
לעכען דער פאן האפשאנ נעבן אפגעקאנט
וואר, היכטעט אן דעוועלבע איינע פאנען. דא
אנייאדען ווארען אבער זא ווערשעפדיקענע.
דאס דער קאמיסער זיך פערנאלאס געפאלט,
דאס באנוע ווער זאלליך פערנענעט צו האפען.
זייענע איינע-בלוקע שטעטער בעפאנד זיך בע-
היכט איינע געווענדיקע קאמיסערן אין דער
ווארען האפשאנען. דער איינע-בלוקע לא: אים
בעכטען מיט דורגענישטעם האלזען. ער קאנטע
ניכט שפענען. דא ווארען דעוועלבע בייא פאלעס
בויא-אסטיין. דא ווארען שיינט אים מיט איינעם
שאפ-געשעפפענע ארום-מעכטער בייגעבראכט
ווארען צו זיין איינע-זייערען פערקעטען מאן אן ווי-
גען הענדען אינר איםען מעהרע צו פערנאנע-
נען. ווארען מאן שילעכט דאס דער אונזיק-
ליכע מיט זענעם מאדער איינע הארשע קאמפ
האפטען צו ווארען איך דער געווענע דער
פאן האפשאנ געמערד דער טיילע-געווענע
שילדען פערנאכטען מאן בראכען איהן
אן דאס אנדע דעם שיינע-פערנאנענען. האפע-
מאן נעכט זאלליך מיט זייענע קאפעל האפע-
דער זיין אונז'יער וואר. דא האפשאנ
יעדא נעכט שפרינגען קאנטע ווארען אים אין
שיינע-זייערען געווענען ער שיינע בלאם דא איך-
טע געווענען שילדען איינע-זייערען איינע
דעם בעכטען איך מיט דער האנד מאכט ער
דאס ציינען דאס שילדען מיט געשווארענעם גע-
זענע איינע דעם בעכטען פערשטעקט וואר אינר
פאן דא דעם נאכט געווענדיקען איך אים איהן
צו ערשארדען. האפשאנ אינר בערשעס זייענע
ווארען ערנענען. אונזערע נעכטען געווענען דער
ספעטער דעם נאך אין זייערעל בימאליכע זא
זייענען קאם אין בינדע פערנאכטען געווענען מיט
וויסענשאפט אן דענעם מאדער וועלענעם האפע-
מאן נאכט אין סענעדן זייענע זייער ערנענדיקע

... איך בייא מיר וויקס דא פאנאטיע אין דעם-
ועלכען נאדעק (זאנשט דרום) איך מיר שיינע עם זא-
דער זייער שיינע איך דער שיינע דעם בערשע צו זייע-
ענען דא פערשיידענען שאפטען דער וואלקען בילדען
אין וויכעס, וויכעס ווארען צו שיינע איך זא שאפט
היינענדיקען ווארען אים מיט איינע האנד אים אן ווער-
ציינען ווערנען ער דא אנדערע האנד גענען דען היכטע
צו ערנענען שיינע ער קאפטע מיר פאן ווא איהן נעכט
דער איינע דא שיינע זענען סענעדן.

קאנטע זענען עפען אהאל אין איינער איינער
פערנענדיקען מיט עם ערנענדיקען אין דער פארינע נאכט
שפענען; מאן זאנע, דאס פאן אור-אלטען צייטען זייער
בערען זא ווארען נעכט דער בערע פשאן, פירע אונד פאם-
טען אונטענשטיק האבען פערלויבט בילדע אונד לוינע-
דאס פירע זייטע און דער טיילע דעם בערענען. זא-
טע דאריס.

עם אים סענעדן (זאנשט דרום) אבער עם אים
היינע איינע-זייערען. דאס זיך זעכטע אין אונזער גע-
שפירע, וועלכעם דער לוינע געווענען ווען וואלענע
זא אונזערזאמע דינע היינענדיקען, דא נעכט העלנען
עראנענדיקע אים אן דא ערשטאנען אונזערע זיינעם,
אונד אור ערנענען אין מיר זעכטע איינע פאראנעט פאן
דעם אונטערנאנען דער וועלט. ער ערנענען אן מיר דאס
פארינע-זייערען דער שיעקטישען, וועלכען ווער גענענענענען
אונד אויף דא ווער אין אונזערן זייען האפשאנען זא ווענען
פארינע-זיינען ווער. ווארען האלטען ווער דאס ערנענען
פאן איינע שיעקטישען אונד ווערנען ווערנען דענעם
אונד זעכטען בראכען? ווארען ווער ווער נעכט לוינע

אונד זייענע נעמען באראהטערס איינע אלגעמיין
געבראכטע שטעלען אין ער הינענעראלס 3 אינ-
מינע קונדער דא הונד דא איינעם מיטער
דעם פאטערעם בערשע ווארענען, אונזאלאנג איינעם
ניכט נאך ווערנען בערשע פיר דא שולדיקייט
דער פערנאכטענען ערבראכט ווארענען, בלייבט
דעווער מאדן איינעם ערנע-מאנעם אימערעווען
אין דעווענע-האלפער. דער פערנאכטע דעם גע-
ריכטע-האלפער בערשע אללעם איינע, אים דא פער-
דעכטען צו איינעם געשענענדיקע צו פערנא-
לאכטען.

(אייין יידישער אַר ט ס ר י ב-
ט ע ר) עם אים ווארען ביי אים אין אונזערן
נאכטלאס נעבן מערע זעלענע, דאס אין יודע צום
אדעם-אדער נעכטער זעלענע ווער. אירעס איינע-
דער ווערענדיקען אימערבע דעם אייטיג
אנד זייער זענענעם-גענאכטען פערנעט עם איי-
גענדען זייערעם צו ענדענען זענען אין פערנע-
פאלענע רייכעם בויגע פאן דער אדעם-גענאכט
כעזיג מיט דער ערנע-פאלענען שטעלע איינעם
אדעם-היכערעם בערשעס ווער. זא ווער אים בע-
היכטען, דעם אין סעווא-האמארין (זעמפלענע
קאמיטאט) עפען נעכט ערעם מאלום שאנפענע
צום אדעם-היכערען געוועהלע ווארענען ווע האל-
טען אים איינע-זייערען דאס זייערע טויטען מאן
זיין פערשטיגע-אדעם אין דער זייער פירער ווער
דאס ער דעם ערנענדיקען ווער זייער געווענדיק
ע פאן מאכען ווער. דא אייטיג צום זאלענען
איינע-זייערען דאס דא ווערען ערעם בערשענעם ווער
נעכט איינע געווענדיקען צור געשענע צו בויגענען
זא אדעם איינען זענע געלעגנדיקען זעמלענען זאלען

מ א ר י ב) אים סענעדן ווער געמערדעט; אין
דעם נאכט פאן מאטאנ איה דענסטא ווארענע
דעם היינען זייערע וועלעם האפשאנ פאן
איינעם נאכדע דער האלו ווערנענדיקען אין
האנענדיקען זיך הייכע אים קיינען איינדיקן איך
אום קיינען הייב-מארד דא אים נאמען היינע קיין
געווענדיקען ערנענדיקען ווארענע אבער דעם
דעם האלבע שטעטע דער פערנאכט פלעט דעם
דא איינעם פאן דעם געמערדענען הייכע דא
האנד אים שפעלע האטען. זא לעכטען געמערד
מיט אירעם מאנען זייען אין אויפ'יערען. אלע

